

Tillväxtavdelningen
Klimatenheten
Erik Eriksson
016-544 2242
erik.eriksson@energimyndigheten.se

Jordbruksdepartementet
registrator@agriculture.ministry.se

Yttrande angående Statens jordbruksverks förslag till handlingsprogram för minskade växtnäringsförluster och växthusgasutsläpp för perioden 2011-2016 med utblick till 2020

Sammanfattning

- Energimyndigheten stöder Jordbruksverket ståndpunkt att på lång sikt bör koldioxidskatter och handelssystem användas när det är det mest kostnadseffektiva sättet att minska utsläpp av växthusgaser.
- Energimyndigheten stöder Jordbruksverkets förslag till handlingsprogram för att minska utsläpp av växthusgaser genom ökad produktion av grödor till fasta biobränslen och ökad rötning av gödsel.
- Energimyndigheten vill framföra att klimateffektiva grödor såsom salix kan ha en fördel när det gäller hur snabbt som den faktiska klimatnyttan inträffar.
- Energimyndigheten vill dock tydliggöra att det föreslagna handlingsprogrammet som syftar till att producera mer fasta biobränslen och biogas för energiändamål framförallt minskar utsläpp av växthusgaser i andra sektorer.
- Energimyndigheten vill också uppmärksamma att den effekt som anges vad gäller minskade utsläpp av växthusgaser vid ökad produktion av grödor till fasta biobränslen bygger på att 15000 hektar salix planteras 2014-2016, d.v.s. motsvarande den befintliga ytan salix. Om planeringsmålet inte uppfylls föreligger stor risk att målet om en minskning av växthusgaser inte kan nås.
- Energimyndigheten saknar en samhällsekonomisk analys över lämnade förslag.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten stöder Jordbruksverkets förslag till handlingsprogram för att minska utsläpp av växthusgaser genom ökad bioenergiproduktion och utbyte av fossila bränslen i jordbruket.

Energimyndigheten yttrar sig inte vad gäller handlingsprogram för minskning av växtnäringsförluster för perioden 2011-2016 då energirelevansen är begränsad.

Energimyndigheten anser att på lång sikt är klimatpolitiska styrmedel såsom koldioxidskatter och handelssystem det mest kostnadseffektiva sättet att minska utsläpp av växthusgaser. Myndigheten instämmer delvis med Jordbruksverket att det kan vara svårt att implementera styrmedel såsom handelssystem på gårdsnivå men vill samtidigt påpekar att det finns flera sätt att inkludera utsläpp från jordbruket i ett handelssystem, exempelvis via projekt och sektorsinsatser. Myndigheten noterar också att andra länder har bestämt sig att inkluderar utsläpp av växthusgaser från jordbrukssektorn i sina handelssystem, t.ex. Nya Zeeland. Om jordbrukets utsläpp av metan i framtiden ska inkluderas i utsläppshandelssystemet måste en metodik för att mäta/beräkna utsläppen utvecklas för att säkerställa ett rättsäkert system.

Energimyndigheten vill tydliggöra att det föreslagna handlingsprogrammet som syftar till att producera mer fasta biobränsle och biogas för energiändamål framförallt minskar utsläpp av växthusgaser i andra sektorer, såsom energisektorn. Den minskningen av metanutsläpp som sker vid rötning av gödsel är dock betydelsefull. Jordbrukssektorn betalar idag en lägre koldioxidskatt än övrigsektorn och miljöavgiften på mineralgödsel är borttagen. Sammantaget innebär det därför att jordbrukssektorn delvis tar mindre ansvar för sina utsläpp av växthusgaser än andra sektorer.

I det här sammanhanget vill Energimyndigheten erinra om rapporten "En sektorsövergripande biogasstrategi" som överlämnades till regeringen den 31 augusti i år. Rapporten är framtagen i samråd med Jordbruksverket och Naturvårdsverket och föreslår bl.a. ett stöd till rötning av stallgödsel på 20 öre/kWh framställd biogas. Stödet ska motsvara de samhällseliga värden genom en reducerad klimat och miljöpåverkan.

Energimyndigheten vill uppmärksamma att den effekt som anges vad gäller minskade utsläpp av växthusgaser vid ökad produktion av grödor till fasta biobränslen bygger på att arealer motsvarande 15000 hektar planteras under perioden 2014-2016, d.v.s. lika stor areal som den befintliga ytan salix det senaste decenniet. Om planteringsmålet inte nås föreligger det stor risk att det övergripande handlingsprogrammet för att minska utsläppen av växthusgaser för perioden 2011-2016 inte kan nås. Investeringsstöd vid anläggning av salix har funnits under många år. Trots detta har arealen odlad salix varit relativt konstant det senaste decenniet. Energimyndigheten ställer sig därför frågande om det finns tillräckliga underlag för att förstå vilka marknadsbarriärer som måste överkommas och om åtgärderna i nästa period av landsbygdsprogrammet är tillräckliga för att nå målet.

Energimyndigheten vill gärna framhålla att klimateffektiva energigrödor som salix kan ha en fördel när det gäller hur snabbt som den faktiska klimatnyttan inträffar. Det kan vara något som kan vara intressant att premiera i framtiden.

Överlag behövs på sikt frågorna om hur mark används i högre grad än idag utgå från ett resurs- och klimatperspektiv, i förhållande till olika typer av livsmedel och förnybar energi.

En bärande tanke i den svenska och internationella klimatpolitiken är att den ska utgå ifrån kostnadseffektivitet, d.v.s. klimatmålen ska nås genom att de billigaste åtgärderna görs först. Energimyndigheten hade önskat en mer samhällsekonomisk analys över lämnade förslag. Flera av förslagen har också andra samhälliga värden som det hade varit önskvärt att försöka kvantifiera.

Specifika synpunkter

I rapporten beskrivs det av Riksdagen antagna målet till 2020 vad gäller utsläpp av växthusgaser (-40 % för den icke handlande sektorn). Dessutom finns en övergripande beskrivning av EU:s energi- och klimatpaket och FN:s klimatkonvention och Kyotoprotokoll. Energimyndigheten saknar dock en beskrivning och analys av den av EU antagna ansvarsfördelning i den icke handlande sektorn, där jordbrukssektorn ingår. Sverige har ett åtagande att minska sina utsläpp med 17 % jämfört med 2005 och dessa utsläppsminskningar ska ske utanför EU:s handelssystem. För närvarande ingår inte markanvändning, markanvändningsförändringar och skogsbruk (land use, land use change and forestry; LULUCF) i EU:s 20 %-mål. Om det inte finns ett internationellt avtal vid utgången av 2010 ska europeiska kommissionen ta fram underlag till 30 juni 2011 om LULUCF ska ingå i utsläppsminskningsåtagandet eller ej. Detta kan påverka hur utsläpp av växthusgaser från jordbrukssektorn bokförs eftersom kollagerförändringar på åkermark och betesmark är en del av LULUCF.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Tomas Kåberger. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Anneli Eriksson, Zofia Lublin, Andres Muld, Birgitta Palmberger och Mattias Eriksson, verksamhetsjuristen Fredrik Selander, Lars Guldbrand samt biträdande enhetschefen Erik Eriksson, den sistnämnde föredragande.

Tomas Kåberger
Erik Eriksson

